

El líder del partit opositor Itàlia dels Valors, Antonio Di Pietro, celebra el resultat dels referèndums, a Roma, el dia 13 de juny passat.

Berlusconi veu les orelles al llop

El revés electoral que Silvio Berlusconi va rebre fa poc a les eleccions municipals i als referèndums que es van dur a terme a Itàlia fa pensar que ha començat el declivi del president del govern. Uns quants professors d'origen italià que viuen a Catalunya ho valoren.

“**N**o n'hi ha cap dubte. El resultat dels referèndums són el senyal d'un canvi que fa temps que es cou”, diu Paola Lo Cascio, professora d'història contemporània a la Universitat de Barcelona. Al seu torn, Annamaria

Caravola, cap d'estudis de l'Institut Italià de Cultura de Barcelona, considera que el possible declivi de Silvio Berlusconi és una cosa secundària. “El fet rellevant és que ha passat una cosa extraordinàriament important: després de gairebé vint anys,

la gent s'ha despertat”, diu. En una línia semblant, l'historiador Stefano Maria Cingolani opina que els resultats són evidents. “La gent comença a cansar-se de Berlusconi, fins i tot els qui el voten. La situació a Itàlia es tan desastrosa en tots els aspectes –tant l'econòmic com el polític–, que arriba que la gent es cansa”, explica. El cas és que els propassats 12 i 13 de juny els italians van clavar un fort cop de porta als morros de Silvio Berlusconi, president del govern italià. En uns referèndums que van tenir una participació del 57%, un índex poc habitual a Itàlia, un 94% dels votants es van oposar a un retorn a l'energia nuclear i un altre 95% es mostraren contraris que Ber-

lusconi gaudeixi de privilegis davant la justícia. En aquest sentit, tenint en compte que Berlusconi es va oposar als referèndums, demanant l'abstenció de manera pública, tot plegat ha estat interpretat com un senyal de rebuig dels italians envers el cap de govern. Fins i tot, alguns líders de l'esquerra, com, per exemple, Pier Luigi Bersani, secretari general del Partit Democràtic, van demanar la dimissió de Berlusconi.

Sigui com vulgui, a parer d'alguns dels professors d'origen italià que treballen a Barcelona, hi ha elements que obliguen a ser prudents. "La política italiana sempre dóna sorpreses. El tema Berlusconi és molt complex. Fins que les coses no s'aclareixin no podem saber si realment això és un punt d'inflexió en la carrera de Berlusconi", explica Giovanni Cattini, professor d'història contemporània a la Universitat de Barcelona. De fet, malgrat que des de la distància pugui semblar que Silvio Berlusconi és un personatge amb unes actituds poc

Stefano Maria Cingolani (historiador): "La gent comença a cansar-se de Berlusconi, fins i tot els qui el voten"

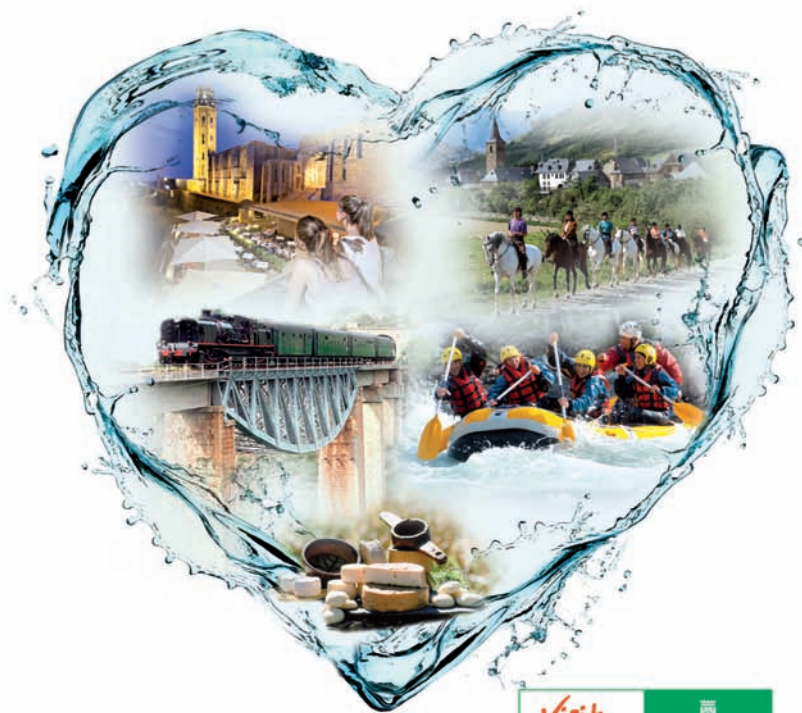
dignes en un dirigent d'un país com ara Itàlia, és evident que molta gent a Itàlia no ho veu d'aquesta manera i el vota. "Berlusconi encarna la persona que s'ha fet a ella mateixa. A més, controla els mitjans de comunicació d'una manera impressionant. D'alguna manera, encarna l'antiestat, és a dir, els italians sempre recelen de l'estat i per això Berlusconi és vist com l'heroi que defensa el ciutadà davant els jutges, davant la llei. De tota manera, hom també es pot preguntar com una persona com [José María] Aznar ha guanyat dues eleccions o com pot ser que a [Francisco] Camps el creguin i el votin. Tots plegats encarnen o representen un joc que a una part de l'electorat ja li està bé", opina Stefano Maria Cingolani.

Sense alternativa vàlida. Un altre factor que explica la supervivència de Berlusconi, segons que opina el professor Giovanni Cattini, és que els opositors tampoc no són gaire presentables. "Mai no hi havia hagut a Itàlia un descrèdit tan generalitzat de la política. Després de la desaparició del Partit Comunista, que era el primer partit de l'oposició, l'esquerra ha perdut el seu punt fort de referència. La virtut de Berlusconi és que ha estat un bon comunicador, a més de tenir el control dels mitjans de masses. La gran revolució de Berlusconi ha estat la simplificació del discurs. Els anys 80 els polítics parlaven com una enciclopèdia, ara Berlusconi parla com un venedor de porta a porta", explica Cattini. En una línia semblant, la pro-

Lleida t'enamorarà

Enamora't d'una natura salvatge i misteriosa. Viu el turisme actiu i els esports més emocionants en llibertat. Sorpren-te descobrint pobles amb encant, castells medievals i esglésies plenes d'història. Gaudeix de l'amabilitat de la seva gent. Assaboreix la gastronomia més autèntica.

Del Pirineu a la Plana, viu la màgia d'una terra que t'arribarà al cor.

www.lleidatur.com

Segueix-nos a: [facebook.com/aralleida](https://www.facebook.com/aralleida) twitter.com/aralleida

fessora Paola Lo Cascio considera que una gran part del mal prové de l'oposició. "L'esquerra ha comès molts errors i ha estat incapaç de construir un relat creïble. Quan els anys 90 la corrupció es va endur tot un sistema polític, Berlusconi va saber transmetre un discurs a una part del país. Quan diu coses grosses, les diu perquè hi ha un tros del país que se les creu", opina. Però, segons aquesta professora d'història contemporània, els referèndums recents han mostrat que el control dels mitjans de comunicació ja no és una arma tan efectiva com ho havia estat. "S'ha parlat molt de Berlusconi com el rei de les televisions. Realment, ara ens adonem que la informació ja no viatja tant per la televisió, sinó que les noves tecnologies, com el Twitter, hi han tingut un paper molt gran. El paradigma que qui controla la televisió ja ho té tot és fals. Això, s'ha vist clar a Itàlia, on durant anys la concentració de la televisió ha estat brutal", explica Lo Cascio. A banda la disminució del paper de la televisió, Berlusconi ha topat amb un altre factor de descrèdit: el propis excessos. "Els escàndols de la vida personal fins ara no l'havien afectat, però ara li han començat a passar factura, sobretot des del moment que l'Església italiana ha deixat clar que Berlusconi representa la cosa més allunyada dels valors catòlics. Berlusconi no ha separat vida pública de vida privada i quan un home en la seva posició utilitza mitjans de l'estat, com ara avions, per a anar a les seves festes privades comet directament un delictes de malversació de fons públics", assenyala Giovanni Cattini.

En general, els professors italians consultats opinen que l'oposició a

El president del govern italià, Silvio Berlusconi, i el seu homòleg israelià, Benjamin Netanyahu, durant una conferència de premsa, a Villa Madama, a Roma, el 13 de juny passat, dia de la segona jornada del referèndum. Aquesta aparició va ser recollida per la premsa perquè Berlusconi va fer un acudit amb relació a la seva vida privada. Davant les divinitats mig nues del quadre d'Andrea

Berlusconi és massa desorganitzada per a articular una alternativa creïble. "El problema és que l'esquerra es

troba dividida en mil grups i amb una manca de lideratge absoluta. A més, els polítics de l'esquerra viuen en un

L'Alguer diu no a Berlusconi

A la ciutat catalanoparlant de l'Alguer, a l'illa de Sardenya, les xifres dels referèndums dels dies 12 i 13 de juny foren similars als de la resta d'Itàlia. La participació hi va arribar al 55,6%, mentre que els vot favorable a continuar sense energia nuclear fou del 98,2%. Igualment, un 96,4%

dels votants algeresos va pronunciar-se a favor que el president del govern Silvio Berlusconi no gaudeixi de privilegis davant la justícia. Segons Esteve Campus, president d'Òmnium Cultural de l'Alguer, es tracta d'unes xifres molt importants, perquè registren una participació molt més

elevada que en unes altres ocasions. "Aquests resultats es poden interpretar com una reacció negativa dels algeresos contra la política de Berlusconi, sobretot perquè són unes lleis fetes a la seva mida", explica. A més, segons el president d'Òmnium, el govern que presideix Berlusconi ha fet poca cosa per Sardenya. "Només promeses que no s'han complert. Com per exemple la millora d'infraestructures i la cons-

Appiani que representa el Parnàs, Berlusconi va dir que es tractava del “bunga-bunga del 1811”.

allunyament de la vida real encara pitjor que aquí. A Itàlia la gent ja fa molts anys que està indignada, però no deixa de ser una part relativa de la

trucció de noves carreteres.” Per tot plegat, Campus considera que el revés electoral de Berlusconi podria afectar la coalició de centre-dreta que governa a l’Alguer. “El resultat dels referèndums ha donat més vigor i energia a l’esquerra algueresa. És probable que el suport electoral a l’esquerra pugui augmentar amb vista a les eleccions municipals que es faran l’any vinent.”

població. Els partits d’esquerra, a més, són de centre-esquerra, són esquerres molt diluïdes i no veig francament que de moment tinguin capacitat de redreçar la situació. Potser guanyaran les properes eleccions, però serà més pel desgast de la dreta que no per mèrit propi”, assegura el medievalista Stefano Maria Cingolani. “A l’esquerra italiana li fa falta consensuar un programa, superar les divisions i entendre que la política en el fons és un servei al poble. La cultura Berlusconi ha fet mal a l’esquerra, perquè molts han cregut al final en això de la personalització i del poder televisiu”, opina la professora Paola Lo Cascio. En una línia semblant, Giovanni Cattini considera que a l’esquerra italiana li manquen les mateixes coses que a l’esquerra europea en general. “Els cal la capacitat d’articular un relat engrescador, que vagi més enllà de la bona gestió, i la capacitat d’impulsar un reformisme creïble i enfrontar-se als poders econòmics”, diu. Al seu torn, la professora Annamaria Ciaravola assegura que no veu en els resultats electorals recents un renaixement de l’esquerra italiana. “El *risorgimento* és al cap i a l’imaginari de la gent que, per primera vegada després de tant de temps, comença a tornar a creure que una alternativa és possible. Tot això neix del cansament que causa escoltar les mentides difoses per la Lliga Nord i per Berlusconi, sobretot en temps de crisi. L’esquerra ha interpretat aquest malestar i ha presentat candidats impecables, estimats i no necessàriament d’esquerres”, explica la cap d’estudis de l’Institut Italià de Cultura de Barcelona.

Una unitat fràgil. El revés electoral que ha rebut Silvio Berlusconi ha coincidit amb un any important, el de la commemoració dels 150 anys del naixement d’Itàlia com a estat. Aquesta celebració ha portat algunes situacions fins ara poc freqüents. “Per primera vegada, sento els italians cantar el nostre himne no només quan juga la selecció. Això és increïble. Fins fa poc el nacionalisme era una opció de la dreta, però avui comença a ser patrimoni comú. Ja tocava”, explica Annamaria Ciaravola. Al seu torn, el professor Giovanni Cattini assenyala

Paola Lo Cascio (UB): “Un bon federalisme seria acceptat tant pel sud com pel nord”

també aquest canvi de percepció amb relació a la unitat. “En aquest moment, l’esquerra italiana s’ha erigit en la més genuïna defensora de la unitat italiana. Naturalment, amb una visió esbiaixada, com acostuma a passar quan la història cau en mans de la política, que es deforma. L’esquerra no pren prou en consideració les propostes del republicanisme federal, que podria vertebrar un discurs que segurament seria benvist pel nord i per tot Itàlia”, explica Cattini.

De fet, els professors italians residents a Catalunya consultats, en general, no veuen gens clar que aquesta unitat sigui sòlida. “Hi ha molta gent que es va fent patriota només per a anar contra la Lliga Nord”, opina Stefano Maria Cingolani. En una línia semblant, Paola Lo Cascio, professora de la Universitat de Barcelona, considera que aquesta unitat serà possible segons com evolucioni la posició de la Lliga Nord. “En la mesura que siguem capaços de conjugar un federalisme bo. Si aconseguim una descentralització, el país s’aguantarà. Una cosa que l’esquerra ha d’entendre és que els territoris s’han de poder governar a si mateixos. Cal adoptar mesures federalitzadores. La gent de la Lliga Nord no és independentista per qüestions identitàries, sinó polítiques. La reforma federal ha fracassat perquè al darrere no hi havia cap projecte real. Si es fes bé, seria acceptat tant pel nord com pel sud”, assenyala Lo Cascio. En aquest sentit, un dels interrogants que s’obre ara a Itàlia és com afectarà un possible declivi de Silvio Berlusconi els seus socis del nord. Segons que assenyala Giovanni Cattini, davant del fracàs de la reforma federal que volia la Lliga Nord, aquesta formació podria accentuar el discurs independentista.

Xevi Camprubi